

جمهوری اسلامی ایران

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

شماره استاندارد ایران

4586

اتوکلاوهای آزمایشگاهی - روشهای آزمون عملکرد

چاپ اول

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تنها سازمانی است در ایران که بر طبق قانون میتواند استاندارد رسمی فرآوردهها را تعیین و تدوین و اجرای آنها را با کسب موافقت شورای عالی استاندارد اجباری اعلام نماید. وظایف و هدفهای موسسه عبارتست از:

(تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی - انجام تحقیقات بمنظور تدوین استاندارد بالا بردن کیفیت کالاهای داخلی، کمک به بهبود روشهای تولید و افزایش کارایی صنایع در جهت خودکفائی کشور - ترویج استانداردهای ملی - نظارت بر اجرای استانداردهای اجباری - کنترل کیفی کالاهای صادراتی مشمول استانداردهای اجباری و جلوگیری از صدور کالاهای نامرغوب بمنظور فراهم نمودن امکانات رقابت با کالاهای مشابه خارجی و حفظ بازارهای بین المللی کنترل کیفی کالاهای وارداتی مشمول استاندارد اجباری

بمنظور حمایت از مصرف کنندگان و تولیدکنندگان داخلی و جلوگیری از ورود کالاهای نامرغوب خارجی راهنمایی علمی و فنی تولیدکنندگان، توزیع کنندگان و مصرف کنندگان - مطالعه و تحقیق درباره روشهای تولید، نگهداری، بسته بندی و ترابری کالاهای مختلف - ترویج سیستم متریک و کالیبراسیون وسایل سنجش - آزمایش و تطبیق نمونه کالاها با استانداردهای مربوط، اعلام مشخصات و اظهارنظر مقایسه ای و صدور گواهینامه های لازم).

موسسه استاندارد از اعضاء سازمان بین المللی استاندارد میباشد و لذا در اجرای وظایف خود هم از آخرین پیشرفتهای علمی و فنی و صنعتی جهان استفاده مینماید و هم شرایط کلی و نیازمندیهای خاص کشور را مورد توجه قرار میدهد.

اجرای استانداردهای ملی ایران بنفع تمام مردم و اقتصاد کشور است و باعث افزایش صادرات و فروش داخلی و تأمین ایمنی و بهداشت مصرف کنندگان و صرفه جوئی در وقت و هزینهها و در نتیجه موجب افزایش درآمد ملی و رفاه عمومی و کاهش قیمتتها میشود.

کمیسیون استاندارد اتوکلاوهای آزمایشگاهی - روشهای آزمون عملکرد

رئیس

تمدن - حسین	کارشناس ارشد بیوشیمی	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی شرکت کنترل کیفیت بهینه
-------------	----------------------	--

اعضاء

پاریا - ندا	کارشناس ارشد مهندسی مکانیک	موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
جراحی - فرشته	کارشناس فیزیک	وزارت صنایع
حسن پور - محمد حسین	کارشناس ارشد تغذیه و بهداشت	موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
شوکت بخش - عبدالرحمن	متخصص ارتودنسی	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
رضوی پور - عباس	کارشناس ارشد مهندس مکانیک	شرکت کیهان تخت
کتابچی حقیقت -	کارشناس فیزیک	موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

فهرست مطالب

مقدمه

هدف و دامنه کاربرد

تعاریف و اصطلاحات

سینجه‌ها و وسایل آزمون

آزمونیهای مربوط به عملکرد ایمن

بسمه تعالی

پیشگفتار

استاندارد " اتوکلاوهای آزمایشگاهی - روشهای آزمون عملکرد " که بوسیله کمیسیون فنی مربوطه تهیه و تدوین شده و در بیست و دومین کمیته ملی استاندارد مهندس پزشکی مورخ 76/12/23 مورد تایید قرار گرفته ، اینک به استناد بند 1 ماده 3 قانون اصلاحی قونین و مقررات موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب بهمن ماه 1371 بعنوان استاندارد رسمی ایران منتشر میگردد .

برای حفظ همگامی و هماهنگی با پیشرفتهای ملی و جهانی در زمینه صنایع علوم استانداردهای ایران در موقع لزوم مورد تجدید نظر قرار خواهد گرفت و هرگونه پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استانداردها برسد ، در هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوطه ، مورد توجه واقع خواهد شد .

بنابراین برای مراجعه به استانداردهای ایران باید همواره از آخرین چاپ تجدید نظر آنها استفاده نمود .

در تهیه و تدوین این استاندارد سعی شده است که ضمن توجه به شرایط موجود نیازهای جامعه حتی المقدور بین این استاندارد و استانداردهای کشورهای صنعتی و پیشرفته هماهنگی ایجاد شود .

لذا با بررسی امکانات و مهارت‌های موجود و اجرای آزمایش‌های لازم این استاندارد با استفاده از منبع زیر تهیه گردیده است :

Autoclaves for sterilization in laboratories
Part 5: methods of test for function and performance
BS 2646: part 5: 1993

" اتوکلاوهای آزمایشگاهی - روش‌های آزمون عملکرد "

0- مقدمه

سری استانداردهای اتوکلاو شامل چهار استاندارد به شرح زیر است :

استاندارد ملی شماره 4583: ویژگی‌های طراحی , ساخت , ایمنی و عملکرد

استاندارد ملی شماره 4585: مقررات نصب

استاندارد ملی شماره 4584: راهنمای نگهداری

استاندارد ملی شماره 4586: روش‌های آزمون عملکرد

این استاندارد روش‌های آزمون عملکرد اتوکلاوهای آزمایشگاهی را در بر می‌گیرد .

الف - سترون کردن مایعات

ب - ایمن سازی مواد و تجهیزات آلوده

ج - سترون کردن تجهیزات و ظروف شیشه‌ای

1- هدف و دامنه کاربرد

این استاندارد , آزمون‌های تطابق اتوکلاوها را با مقررات طراحی , ساخت , ایمنی و عملکرد که در استاندارد ملی شماره 4583 آمده است , تعیین میکند .

این استاندارد , اتوکلاوهای آزمایشگاهی ای را در بر می‌گیرد که برای سترون کردن وسایل و مواد آلوده به میکروارگانیسم‌های طبقه بندی شده در گروه خطرناک 1, 2 یا 3¹ بکار میرود . این استاندارد اتوکلاوهای مورد استفاده برای سترون کردن مواد آلوده به میکروارگانیسم‌های گروه خطرناک 4 را شامل نمیشود . در مورد گروه خطرناک 4 , سترون کردن کامل محتویات و مایعات تشیکل شده آلوده ضروری میباشد .

این استاندارد , دستگاه‌های سترون کننده یا ضد عفونی کننده‌های را که برای مصارف پزشکی , دندانپزشکی , دارویی و دامپزشکی بکار رفته و مستقیماً به مراقبت از بیمار مربوط میشوند , یا آنهایی که برای سترون کردن پارچه استفاده شده و در پایان دوره سترون , پارچه باید خشک شود را در بر نمی‌گیرد .

2- تعاریف و اصطلاحات

واژهها و اصطلاحات بکار رفته در استاندارد ملی شماره 4583 معتبر است .

3- سنجها و وسایل آزمون

3-1- کلیات

به منظور بررسی تطابق با مقررات استاندارد ملی شماره 4583, صحت سنجهای بکار رفته در اتوکلاو باید با استفاده از وسایل آزمون مورد بررسی قرار گیرد . وسایل آزمون که در محلهای خاصی در داخل محفظه تعبیه میشوند برای نشان دادن یابثت فشار و دما , در طول آزمونهای عملکرد نیز بکار گرفته خواهد شد .

3-2- کالیبره کردن و صحت گذاری سنجها و وسایل آزمون

وسایل آزمون باید گواهی کالیبراسیون موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران یا هر آزمایشگاه مورد تایید آن موسسه را داشته باشد .

3-3- ثبتهای آزمون

3-3-1- ثبتهای آزمون دما باید دارای مشخصات زیر باشد :

الف - گستره مقیاس بین صفر تا 150°C

ب - عرض مقیاس حداقل 60mm (ترجیحاً 10mm)

ج - صحت $\pm 0.5^{\circ}\text{C}$ در گستره 120°C و 130°C

د - از نوع ثبت پیوسته با سرعت حرکت کاغذ حداکثر 5 میلی متر در دقیقه و حداقل 2

میلی متر در دقیقه یا از نوع چاپگر نقطهای با فواصل چاپ حداکثر 0/5 میلی متر

ه - برای استفاده با هادیها و حس کنندههای داده شده در زیر بند 3-6-1, مناسب باشد .

3-4- فشار سنجهای آزمون

فشار سنجها باید از نوع خوردن بوده و با استاندارد BS 1780 مطابقت داشته باشد .

3-5- مبدلهای فشار آزمون

محدوده خطای مبدلهای فشار که برای استفاده با وسایل ثبات مورد استفاده قرار میگیرند . هنگام آزمون طبق استاندارد BS 6253-1 در گستره صفر تا 3 بار² نباید از 0/2% بیشتر شود .

3-6- حس کنندههای دما

3-6-1- طول هر یک از هادیهای حس کننده نباید کمتر از 2 برابر طول محفظه اتوکلاو

در حالت نصب افقی (یا ارتفاع محفظه اتوکلاو در حالت نصب عمودی) باشد .

3-6-2- هر یک از سیستمهای ترموکوپل و حس کنندهها باید طبق آن قسمت از

استاندارد BS 4937-5 ک به طبقه رواداری 1 (نوع T) و یا طبق آن قسمت از استاندارد

4-4937 BS که به طبقه رواداری . (نوع K) مربوط میشود , باشند .

3-6-3- سیمها باید دو هستهای , تک رشته , تابیده شده و بدون روکش بوده و قطر هادی ان 0/2mm تا 0/5mm باشند .

3-6-4- پیوند سنجش ترموکوپل باید با قوس الکتریکی جوشکاری شده یا سیمها تمیز شده و بهم تابیده شده باشند .

یادآوری 1: هادیهای به هم تابیده شده , ممکن است پیوند نامطمئنی ایجاد کنند .
یادآوری 2: حس کنندهها , از طریق یک اتصال که مستقیماً به یک ورودی رزوه شده مناسب متصل است , داخل محفظه اتوکلاو میشوند (زیر بند 15-6-4-3 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید .)

3-7- زمان سنجها

کرونومترهای مخصوص زمان سنجی باید دارای درجه بندی 0/2 ثانیه بوده و صحت آنها در یک دوره 15 دقیقهای , $\pm 1/0$ ثانیه میباشد .

4- آزمونهای مربوط به عملکرد ایمن

یادآوری : روشهای آزمون مندرج در این بخش برای بررسی تطابق با مقررات مربوط به وسایل ایمنی که در استاندارد ملی شماره 4583 آمده است , مورد استفاده قرار میگیرد .

4-1- شیرهای اطمینان

بند 13-2 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید .

با استفاده از بخار به تدریج فشار درون محفظه و یا مولد صحت سنجهای بکار رفته در اتوکلاو باید با استفاده از وسایل آزمون مورد بررسی قرار گیرد . وسایل آزمون که در محلهای خاصی در داخل محفظه تعبیه میشوند برای نشان دادن یا ثبت فشار و دما , در طول آزمونهای عملکرد نیز بکار گرفته خواهد شد .

3-2- کالیبره کردن و صحه گذاری سنجها و وسایل آزمون

وسایل آزمون باید گواهی کالیبراسیون موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران یا هر آزمایشگاه مورد تایید آن موسسه را داشته باشد .

3-3- ثباتهای آزمون

3-3-1- ثباتهای آزمون دما باید دارای مشخصات زیر باشد :

الف - گستره مقیاس بین صفر تا 150°C

ب - عرض مقیاس حداقل 60mm (ترجیحاً 10mm)

ج - صحت $\pm 0/5^{\circ}\text{C}$ در گستره 120°C و 130°C

د - از نوع ثبت پیوسته با سرعت حرکت کاغذ حداکثر 5 میلی متر در دقیقه و حداقل 2 میلی متر در دقیقه یا از نوع چاپگر نقطه‌ای با فواصل چاپ حداکثر 0/5 میلی متر
ه - برای استفاده با هادیها و حس کننده‌های داده شده در زیربند 3-6-1, مناسب باشد

3-4- فشار سنجهای آزمون

فشارسنجها باید از نوع خوردن بوده و با استاندارد BS 1780 مطابقت داشته باشد .

3-5- مبدلهای فشار آزمون

محدوده خطای مبدلهای فشار که برای استفاده با وسایل ثبات مورد استفاده قرار میگیرند , هنگام آزمون طبق استاندارد BS 6253-1 در گستره صفر تا 3 بار³ نباید از 0/2% بیشتر شود .

3-6- حس کنندههای دما

3-6-1- طول هر یک از هادیهای حس کننده نباید کمتر از 2 برابر طول محفظه اتوکلاو در حالت نصب افقی (یا ارتفاع محفظه اتوکلاو در حالت نصب عمودی) باشد .

3-6-2- هر یک از سیستمهای ترموکوپل و حس کنندهها باید طبق آن قسمت از استاندارد BS 4937-5 ک به طبقه رواداری 1 (نوع T) و یا طبق آن قسمت از استاندارد BS 4937-4 که به طبقه رواداری 1 (نوع K) مربوط میشود , باشند .

3-6-3- سیمها باید دو هستهای , تک رشته , تابیده شده و بدون روکش بوده و قطر هادی آن 0/2mm تا 0/5mm باشند .

3-6-4- پیوند سنجش ترموکوپل باید با قوس الکتریکی جوشکاری شده یا سیمها تمیز شده و بهم تابیده شده باشند .

یادآوری 1: هادیهای به هم تابیده شده , ممکن است پیوند نامطمئنی ایجاد کنند .
یادآوری 2: حس کنندهها , از طریق یک اتصال که مستقیماً به یک ورودی رزوه شده مناسب متصل است , داخل محفظه اتوکلاو میشوند (زیر بند 15-6-4-3 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید) .

3-7- زمان سنجهای

کرنومترهای مخصوص زمان سنجی باید دارای درجه بندی 0/2 ثانیه بوده و صحت آنها در یک دوره 15 دقیقهای , $\pm 1/0$ ثانیه میباشد .

4- آزمونهای مربوط به عملکرد ایمن

یادآوری : روشهای آزمون مندرج در این بخش برای بررسی تطابق با مقررات مربوط به وسایل ایمنی که در استاندارد ملی شماره 4583 آمده است , مورد استفاده قرار میگیرد .

4-1- شیرهای اطمینان

بند 13-2 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید .

با استفاده از بخار به تدریج فشار درون محفظه و یا مولد بخار را افزایش دهید و عملکرد شیرهای اطمینان را هنگامیکه فشار به حداکثر فشار کاری مجاز میرسد ، کنترل کنید .

4-2- آزمونهای مربوط به مکانیسمهای هم قفلی⁴ در

4-2-1- ورود بخار به محفظه

قسمت الف از زیر بند 13-4-2-1 استاندارد ملی شماره 4583 و قسمت الف از زیر بند 13-4-2-2 را ببینید .

هنگام شروع دوره کاری و در حالیکه در بسته شده اما قفل نیست ، عدم ورود بخار به محفظه را کنترل کنید .

4-2-2- ماندن در ، سر جای خود (درهای بازشونده سریع)

زیر بند 13-4-2-1 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید . به نوبت هر یک از

نیروهای محرک درهای خودکار را به شرح زیر ، از کار بیندازید .

الف - در طول هر مرحله از دوره کاری

ب - در حال باز و بسته شدن در

ج - بین دورههای کاری ، در حالیکه در ، در حالت سکون است .

در هر مورد ، این مسئله را مورد بررسی قرار دهید که آیا در از حرکت باز میایستد یا خیر .

4-2-3- کلیدهای مکانیسم هم قفلی (درهای بازشونده سریع)

قسمت " ح " از زیر بند 13-4-2-1 از استاندارد ملی شماره 4583 را در جهت موثر کنترل کنید .

4-2-4- مکانیسمهای هم قفلی حرارتی در

زیر بند 13-5-1 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید .

در صورت تعبیه مکانیسم هم قفلی حرارتی در ، آزاد نشدن مکانیسم قفل کننده در را تا زمان خنک شدن بار و رسیدن دما به حد تنظیم ، کنترل کنید .

4-3- آزمونهای مربوط به تخلیه مواد درون محفظه

زیر بند 13-5-2 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید .

در حالیکه تمام تجهیزات خدماتی وصل میباشند به ترتیب هر یک از آنها را از کار انداخته و عدم خروج بخار ، گاز یا مایع را در طول دوره کاری از محفظه کنترل کنید .

4-4- آزمونهای مربوط به اتوکلاوهای دو در

در مورد اتوکلاوهای دو در ، هر یک از درها را از نظر مطابقت با آزمونهای زیر بند 4-2 کنترل کنید . به علاوه ، پس از بروز خرابی (زیر بند 2-29 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید) ، عدم امکان باز شدن در مربوط به تخلیه را در پایان دوره کاری مورد بررسی قرار دهید .

5- آزمونهای مربوط به عملکرد

5-1- صحت وسایل و کنترلهای حالت پایا و دوره کاری

5-1-1- دستگاه و مواد موردنیاز

ثبات آزمون (با ویژگیهای مندرج در زیر بند 3-3-1) با سه کانال ورودی که هر یک از کانالها به یک سیم ترموکوپل و حس کننده متصل میشود و باید مطابق با مقررات زیر بند 3-6 باشد .

5-1-2- آماده سازی برای انجام آزمون

در صورت نصب حس کننده دمای بار ، آن را داخل غلافی که بدین منظور تهیه شده و یا روی نگهدارنده بار در داخل محفظه قرار دهید .

دو یا سه ترموکوپل را ، بر حسب مورد ، بصورت زیر قرار دهید :

الف - در محل تخلیه (یا تهویه) محفظه ، در فاصله حداکثر 100 میلی متری از محل اتصال آن به محفظه

ب - در نیمه بالایی محفظه

ج - متصل به حس کننده دمای بار (در صورت نصب) و در فاصله حداکثر 20 میلی متر نوک آن

اطمینان حاصل کنید که اتصالات ترموکوپل آزاد بوده و با هیچ سطحی در تماس نمیباشد .

کنترل کننده اتوکلاو را بنحوی تنظیم کنید که دمای سترون 121°C تا 124°C را به مدت 15 دقیقه ایجاد کند . در صورت عدم دستیابی به دمای مذکور ، نزدیکترین دما به محدوده فوق را مورد استفاده قرار دهید .

5-1-3- روش آزمون

برای یک دوره کاری کامل ، اتوکلاو را مطابق با دستور العمل سازنده ، بکار اندازید . در طی هر مرحله از دوره کاری :

الف - دماهای اندازهگیری شده توسط ثبات آزمون را مورد بررسی قرار دهید .

ب - مقادیر خوانده شده از روی وسایل اتوکلاو را بررسی و یادداشت کنید .

ج - موارد زیر را مستقل از کنترل کننده اتوکلاو ، اندازهگیری و ثبت کنید :

1- مدت زمان نگاهداری

2- زمان دوره کاری

5-1-4- نتایج آزمون

صحت وسایل اتوکلاو که از طریق بررسی ثبات آزمون مشخص میشود ، باید در محدوده تعیین شده مندرج در استاندارد ملی شماره 4583 باشد .

5-2- سترون کردن مایعات

بند 1-16- از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید .

5-2-1- کلیات

این آزمون ، عملکرد اتوکلاو را هنگام سترون کردن بار استاندارد (مایع درون بطری) بررسی میکند .

عملکرد دستگاه نسبت به موارد زیر مورد ارزیابی قرار میگیرد .

الف - توزیع دما درون کار

ب - توانایی حفظ دمای انتخاب شده برای زمان تنظیمی

ج - تغییرات حجم در مایع تحت فرآیند ، ناشی از بخار شدن آب یا در نتیجه جوش آمدن زیاد .

د - میزان شکستن بطریهای شیشههای مشخص

ه - ' زمان کل صرف شده برای انجام یک دوره کاری

و - کارآیی مکانیسمهای هم قفلی حرارتی در

5-2-2- دستگاه و مواد مورد نیاز

5-2-2-1- ثبات (های) آزمون (طبق زیر بند 3-3) با دوازده ورودی که هر یک از

آنها طبق زیر بند 3-6 به یک سیم ترموکوپل و حس کننده متصل شدهاند .

5-2-2-2- ظروف آزمون : شامل بطریهای شیشههای با ظرفیت نامی 500 میلی لیتر⁵ ،

با گلوبی رزوه شده⁶

5-2-2-3- در بطری : درهای پلاستیکی نسوز رزوه شده ، مناسب برای ظروف

آزمون

5-2-2-4- مایع آزمون : محلول بایل سالت آگار (مکان کی آگار)⁷ شامل 5 g/1 بایل

سالت و 12 g/1 پودر آگار حل شده در آب مقطر .

5-2-2-5- بار : برای اتوکلاوهای با فضای مفید محفظه بالاتر از 75 لیتر :

N ظرف آزمون ، حاوی 10ml + 400ml مایع به صورت زیر :

الف - 9 بطری حاوی مایع آزمون (5-2-2-4) که با استفاده از علائم مقاوم در برابر

بخار از شماره 1 تا 9 علامتگذاری شدهاند .

ب - (N-9) بطری حاوی آب لوله کشی , تعداد کل بطریها (N) به روش زیر محاسبه میشود :

یادآوری 1: فضای مفید محفظه در زیر بند 2-19 از استاندارد ملی شماره 4583 , تعریف شده است .

یادآوری 2: این مقدار برابر است با 80 میلی لیتر حجم بار مایع در هر لیتر از حجم محفظه .

برای اتوکلاوهای با فضای مفید محفظه کمتر از 75 لیتر تعداد ظروف آزمون را از جدول زیر بدست آورید :

ظرفیت	بطری حاوی مایع آزمون	بطری حاوی آب لوله کشی
۲۰-۳۰	۳	۱
۳۰-۳۵	۵	۱
۳۵-۴۰	۵	۲
۴۰-۴۵	۵	۳
۴۵-۵۰	۵	۴
۵۰-۵۵	۵	۵
۵۵-۶۰	۵	۶
۶۰-۶۵	۵	۷
۶۵-۷۰	۵	۸
۷۰-۷۵	۵	۹
۷۵ به بالا	(N-۹)	۹

درهای بطری (5-2-2-3) را روی ظروف پر شده (5-2-2-5) قرار دهید . درها را با دست محکم کرده و سپس آنها را با یک چرخش کامل شل کنید .

5-2-3- آماده سازی برای انجام آزمون

5-2-3-1- ظروف آماده شده (5-2-2-5) را در محفظه اتوکلاو و روی قفسه‌های

نگهدارنده بار بگذارید . فاصله بین ظروف و نیز فاصله ظروف با دیواره محفظه , از نظر ظاهری باید یکسان باشد .

5-2-3-2- حس کننده‌های دما (زیر بند 5-2-2-1 را ببینید) را به ترکیب زیر قرار

دهید :

الف - یکی در محل تخلیه (یاتھویه) محفظه , حدود 100 میلی متری نقطه اتصال آن به محفظه

ب - یکی در فضای آزاد محفظه

ج - یک عدد در هر سه بطری (حاوی آب لوله کشی) که میدانید کندتر از همه به دمای سترون میرسند .

د - یک عدد در هر سه بطری (حاوی آب لوله کشی) که میدانید سریعتر از همه به دمای سترون میرسند .

ه - ' یک عدد در هر سه بطری (حاوی آب لوله کشی) که میدانید کندتر از همه خنک شده و به دمای 80°C میرسند .

و - یکی در فاصله 10 میلیمتری ته محفظه , که نباید با ته محفظه تماس پیدا کند .

یادآوری 1: برای جاگذاری ظروف مطابق با موارد ج , د , ه , انجام آزمونهای اولیه ضروری است .

یادآوری 2: حس کننده مربوط به قسمت (و ,) دمای مایع داخل محفظه را در پایان دوره کاری , اندازهگیری میکند .

حس کنندهها مربوط به موارد " ج , " " د " و " ه " را با استفاده از درها و بوشهای مخصوص وارد بطریها کرده یا آنها را بین گلویی رزوه شده و درهای پلاستیکی بطریها قرار دهید .

حس کنندههای مربوط به موارد " ج , " " د " و " ه " را بصورت عمودی و با فاصله 20 میلیمتری تا 40 میلیمتری از ته بطری قرار دهید . حس کنندهها نباید با هیچ سطحی تماس داشته و باید در مایع شناور باشند .

در صورت نصب پروب دمای بار , آن را داخل یکی از بطریهای مربوط به موارد " ج " یا " د " قرار داده و از آن برای محکم نگهداشتن حس کننده استفاده کنید .

یادآوری 3: برای محکم شدن پروب باید سوراخی در درپوش پلاستیکی ایجاد شود .

یادآوری 4: در مورد اتوکلاوهای با فضای مفید محفظه کمتر از 75 لیتر , تعداد ترموکوپلها را , بر حسب مورد , انتخاب و در ظروف آزمون که تا حد امکان نزدیک به ترتیب بالا است , قرار دهید .

5-2-3-9 عدد بطری حاوی مایع آزمون را بطور جداگانه وزن کنید , جرم دقیق هریک از آنها را ثبت کرده و آنها را در مجاورت ظروف مربوط به موارد " ج , " " د " و " ه " از زیر بند 5-2-3-2, قرار دهید . دمای محتویات بطریها هنگامیکه در محفظه قرار میگیرند , باید کمتر از 50°C باشد .

5-2-3-4- کنترل کننده اتوکلاو را طوری تنظیم کنید که دمای سترون 118°C تا 121°C را به مدت 15 دقیقه ایجاد کند . در صورت عدم دستیابی به این محدوده دما , نزدیکترین دمای ممکن به مقادیر فوق را انتخاب کنید .

5-2-3-5- مکانیسمهای هم قفلی حرارتی در راه به تناسب بار , تنظیم کنید .

5-2-4- روش آزمون

اتوکلاو را مطابق با دستور العملهای سازنده برای سترون کردن مایعات , بکار اندازید . طی هر مرحله از دوره کاری , موارد زیر را بررسی و ثبت کنید :

الف - دمای ثبت شده توسط ثبات آزمون

ب - مقادیر اندازهگیری شده توسط وسایل اتوکلاو

ج - در مورد کنترل کننده , موارد زیر را بطور مجزا اندازهگیری و یادداشت کنید :

1- مدت زمان نگاهداری

2- زمان دوره کاری

در پایان دوره کاری ، هنگامی که مکانیسم قفل کننده در ، آزاد میشود ، اگر دمای ثبت شده توسط حس کننده‌های آزمون مربوط به موارد " ج " ، " د " و " ه " از زیر بند 5-2-3-2، از 80°C بالاتر نرود و دمای ثبت شده توسط حس کننده‌های آزمون مربوط به موارد " الف " ، " ب " ، " و " از زیر بند 5-2-3-2 از 95°C تجاوز نکند . اتوکلاو را باز کرده و بار را خارج کنید .

در صورت لزوم ، بازکردن اتوکلاو را تا رسیدن به دمای فوق به تعویق اندازید . وضعیت ظاهری بطریها را بازدید و تعداد بطریهای شکسته شده را یادداشت کنید . پس از آنکه 9 بطری حاوی مایع آزمون تا دمای زیر 50°C خنک شدند ، آنها را مجدداً وزن کرده و جرم هر یک یادداشت کنید . چنانچه هنگام باز شدن مکانیسم قفل کننده در ، دمای هر یک از ظرف (ها) بیش از 80°C یا کمتر از 65°C باشد ، این مورد را یادداشت کنید .

5-3-3- ایمن سازی

5-3-1- کلیات

در این زیر بند سه آزمون " الف " ، " ب " ، " ج " توضیح داده شده است . اگر محفظه اتوکلاو و از نظر اندازه یا شکل و یا بار استاندارد ، برای انجام آزمون (الف) مناسب نباشد ، این آزمون انجام نمی شود . در این صورت یکی از دو آزمون " ب " یا " ج " باید انجام شود (بند 16-2 از استاندارد ملی شماره 4583 را ببینید) . با انجام این آزمونها ، عملکرد اتوکلاو نسبت به موارد زیر هنگام سترون کردن بار ، بررسی میشود :

الف - توانایی رسیدن سریع به دمای مورد نظر بار

ب - توانایی حفظ دمای مورد نظر ، برای مدت زمان تنظیم شده

ج - زمان کلی صرف شده برای کامل کردن یک دوره کاری

د - کارایی مکانیسمهای هم قفلی حرارتی در

5-3-2- آزمون ایمن سازی " الف "

5-3-2-1- دستگاه و مواد مورد نیاز

5-3-2-2-1- ثابتهای آزمون (طبق زیر بند 3-3) یا 6 ورودی که هر کدام به یک سیم

ترموکوپل و حس کننده (مطابق با زیر بند 3-6) متصل میشوند .

5-3-2-3-1-2- دو ظرف مواد آلوده دور ریختنی (زیر بند 2-20 از استاندارد ملی

شماره 4583) را ببینید) با ویژگیها و ابعاد زیر :

الف - ابعاد داخلی ، حداقل 250mm * 280mm * 210mm

ب - حداقل ضخامت دیوارها و ته ظرف 2/5mm

ج - ساخته شده از پلی پروپیلن با سایر پلیمرهای مقاوم در فرآیند اتوکلاو با ضریب انتقال حرارت حداکثر $0/15W/(m.k)$

5-3-1-2-3-5- بطریها , با ظرفیت تقریبی 5ml

5-3-1-2-3-5- ظروف آزمون و در پوش , حاوی $100ml \pm 400$ آب شیر (زیر بندهای 5-2-2-2-5 و 3-2-2-5 و 5-2-2-5 را ببینید).
5-3-1-2-3-5- بار شامل :

الف - ظروف مواد آلوده دور ریختنی (5-3-1-2-3-5) پر شده با بطریهای تمیز , خشک و بدون در (5-3-1-2-3-5) که بدون هیچگونه ترتیب خاصی قرار گرفته‌اند , به نحوی که حداقل 550 بطری مورد استفاده قرار گیرد .

ب - ظرف آزمون (5-4-1-2-3-5)

5-2-2-3-5- آماده سازی برای آزمون

5-1-2-2-3-5- حس کننده‌های دما را به ترتیب زیر قرار دهید :

الف - یکی در محل تخلیه (یا تهویه) محفظه دستگاه در فاصله حداکثر 100 میلی متری از محل اتصال آن محفظه

ب - یکی در فضای آزاد محفظه

ج - یکی داخل بطری واژگون شده (5-3-1-2-3-5) که در وسط پایینترین سطح هر ظرف مواد آلوده دور ریختنی قرار گرفته است (5-2-1-2-3-5).

د - یکی در ظرف آزمون (5-4-1-2-3-5) که بصورت عمودی بر فاصله 20mm تا 40mm از ته ظرف قرار میگیرد و با هیچ سطحی در تماس نیست و در مایع شناور است .

ه - یکی در محفظه , در فاصله حداکثر 10 میلی متری از ته آن , اما نباید با ته محفظه تماس پیدا کند .

حس کننده را مطابق بند " د " داخل بطری کنید . این کار را با استفاده از درپوشها یا روش مخصوص انجام دهید و یا آن را بین گلوبی رزوه شده بطری و در پلاستیکی قرار دهید .

یادآوری 1: حس کننده قسمت " ه " برای اندازهگیری دمای مایع موجود در محفظه , در پایان دوره کاری , مورد استفاده قرار میگیرد .

دو ظرف مواد آلوده دور ریختنی , حاوی بطریهای (بند " الف " را ببینید) مندرج در زیر بند 5-3-1-2-3-5 را داخل اتوکلاو و روی نگهدارنده (های) بار قرار دهید . از این دو ظرف , یکی باید در نیمه بالایی محفظه و دیگری در نیمه پایینی و در قسمت وسط قرار گیرد .

ظرف آزمون را روی یک نگهدارنده بار و در مجاورت جعبه پایینی قرار دهید .

در صورت نصب پروب دمای بار ، آن را روی پایه خود یا روی یک نگهدارنده بار قرار دهید .

یادآوری 2: برای محکم شدن پروب باید داخل در پوش پلاستیکی را سوراخ کنید .
سترون بین 130°C و 126°C را ایجاد کند . در صورت عدم دسترسی به این محدوده
دما ، نزدیکترین دما به مقدار مذکور را انتخاب کنید .

3-2-2-3-5 مکانیسمهای قفلی حرارتی در را متناسب با ظرفی به حجم 500 میلی
لیتر که حاوی 400 میلی لیتر آب است ، تنظیم کنید .
3-2-3-5 روش آزمون

اتوکلاو را طبق دستورالعملهای سازنده برای ایمن سازی ، بکار اندازید .
در هر مرحله از دوره کاری :

الف - دماهای ثبت شده توسط ثباتهای آزمون را بررسی کنید .

ب - مقادیر نشان داده شده وسایل اتوکلاو را یادداشت و بررسی کنید .

ج - موارد زیر را مستقل از کنترل کننده اتوکلاو ، اندازه گیری و یادداشت کنید :

1- مدت زمان نگاهداری

2- مدت زمان تعادل

3- زمان دوره کاری

در پایان دوره کاری ، با آزاد شدن مکانیسم قفل کننده در ، چنانچه دمای ثبت شده
توسط حس کننده آزمون مطابق قسمت " د " از زیر بند 3-2-2-3-5-1, از 80°C بیشتر
نشود و دمای ثبت شده توسط حس کننده آزمون مطابق قسمت (ه) از زیر بند 3-3-2-
1-2 نیز از 95°C بیشتر نشود ، در اتوکلاو راباز کرده و بار را خارج کنید . در صورت
لزوم ، باز کردن اتوکلاو را تا زمان رسیدن به دمای فوق ، به تاخیر اندازید .
اگر دمای ظرف آزمون هنگام آزاد شدن مکانیسم قفل کننده در ، از 80°C بیشتر باشد ،
آنها یادداشت کنید .

3-3-5-3 آزمون ایمن سازی " ب "

3-3-5-1-3-3-5 دستگاه و مواد مورد نیاز

3-3-5-1-1-3-3-5 کلیات - از وسایل مندرج در زیر بندهای 3-3-5-1-1-2-3-5 و 3-3-5-1-2-3-5

3-3-5-1-2-3-5 همراه با وسایل زیر استفاده کنید :

3-3-5-2-1-3-3-5 ظروف مواد آلوده دورریختنی (زیر بند 2-20 از استاندارد ملی شماره

4583 رابینید) که توسط سازنده اتوکلاو طراحی ، تعیین و یا تهیه میشود .

3-3-5-1-3-3-5 بار شامل :

الف - ظروف مواد آلوده دور ریختنی به تعداد کافی (3-3-5-1-2) برای پرکردن

فضای مفید محفظه ، هر یک حاوی تعدادی بطری تمیز و خشک (3-3-5-1-2-3) بدون در

که به ترتیب خاصی قرار نگرفته‌اند و تعداد آنها توسط سازنده مشخص می‌شود .

ب - ظروف آزمون و درپوش آن (4-1-3-3-5)

2-3-3-5- آماده سازی برای آزمون

1-2-3-3-5- حس کننده‌های دما را به ترتیب زیر قرار دهید .

الف - یکی در محل تخلیه (یا تهویه) محفظه ، در فاصله حداکثر 100 میلی متری از نقطه اتصال آن با محفظه

ب - یکی در فضای آزاد محفظه

ج - یکی داخل یک بطری واژگون شده (3-1-3-3-5)

هنگام استفاده از یک یا دو ظرف مخصوص مواد آلوده دور ریختنی ، حس کننده دما در وسط پایین ترین سطح هر کدام از آنها (2-1-3-3-5) قرار می‌گیرد . در صورت استفاده از تعداد بیشتری از ظروف ، دو ظرف را که کندتر از بقیه به دمای سترون میرسند ، انتخاب کنید .

د - یکی در ظرف آزمون (4-1-3-3-5) که بصورت عمودی و با فاصله 20 میلیمتر تا 40 میلیمتر از ته ظرف مواد آلوده دور ریختنی قرار گرفته و با هیچ سطحی در تماس نیست و در مایع شناور می‌باشد .

ه - یکی در فاصله حداکثر 10 میلیمتری از ته محفظه (نباید با ته محفظه تماس داشته باشد) .

حس کننده را مطابق قسمت " د " داخل بطری کنید و این کار را با استفاده از درپوش یا بوش مخصوص انجام دهید و یا آن را بین گلولی رزوه شده بطری و در پلاستیکی قرار دهید .

یادآوری 1: برای مشخص کردن محل ظروف مواد آلوده دور ریختنی مطابق قسمت " ج " ممکن است انجام آزمونهای مقدماتی ، ضروری باشد .

یادآوری 2: حس کننده قسمت " ه " برای اندازه‌گیری دمای مایع موجود در محفظه ، در پایان دوره کاری ، مورد استفاده قرار می‌گیرد .

ترموکوپل را با استفاده از درپوشها یا بوش مخصوص ، داخل ظرف آزمون کرده یا بین گلولی رزوه شده و درپوش پلاستیکی آن قرار دهید .

ظروف آزمون را که حاوی بطریها هستند (قسمت " الف " از زیر بند 3-1-3-3-5 را ببینید) طبق دستورالعملهای سازنده ، داخل محفظه اتوکلاو ، روی نگهدارندهای بار قرار دهید .

ظرف آزمون (قسمت " ب " از زیر بند 3-1-3-3-5) را روی نگهدارنده بار در پایینترین سطح ممکن در محفظه و در مجاورت یا داخل ظرف مواد آلوده دور ریختنی ، قرار دهید .

در صورت نصب پروب دمای بار ، آن را روی پایه خود یا روی یک نگهدارنده بار قرار دهید .

یادآوری 3: برای محکم شدن پروب باید سوراخی در درپوش پلاستیکی ایجاد کنید .
5-3-2-2- کنترل کننده را طوری تنظیم کنید که به مدت 10 دقیقه ، دمای سترون بین c^{130} و c^{126} را ایجاد کند . در صورت عدم دسترسی به این محدوده دما ، نزدیکترین دما به مقدار مذکور را انتخاب کنید .

5-3-2-3- مکانیسم قفلی حرارتی در را متناسب با ظرفی با حجم 500 میلی لیتر که حاوی 400 میلی لیتر آب است ، تنظیم کنید .
5-3-3-3- روش آزمون

اتوکلاوها را طبق دستور العملهای سازنده برای ایمن سازی بکار اندازید .
طی هر مرحله ازدوره کاری :

الف - دماهای ثبت شده توسط ثبات آزمون را بررسی کنید .

ب - مقادیر نشان داده شده و سال اتوکلاو را یادداشت و بررسی کنید .

ج - موارد زیر را مستقل از کنترل کننده اتوکلاو اندازهگیری و یادداشت کنید :

1- مدت زمان نگهداری

2- مدت زمان تعادل

3- زمان دوره کاری

در پایان دوره کاری و هنگامی که مکانیسم قفل کننده درآزاد میشود ، اگر دمای ثبت

شده توسط حس کننده آزمون مطابق با قسمت " د " زیر بند 5-3-3-2-1 از c^{80}

بیشتر نشده و دمای ثبت شده توسط حس کننده آزمون قسمت " ه " زیر بند 5-3-3-2-

1-2 نیز از c^{95} بیشتر نشود ، اتوکلاو را باز کرده و بار را خارج کنید . در صورت

لزوم ، باز کردن در را تا زمان رسیدن به دماهای مذکور ، به تعویق اندازید .

اگر دمای ظروف آزمون هنگام آزاد شدن مکانیسم قفل کننده در ، از c^{80} بیشتر شود ،

آن دما را یادداشت کنید .

5-3-4- آزمون ایمن سازی " ج "

5-3-4-1- دستگاه و مواد مورد نیاز

5-3-4-1-1- کلیات - از ظرف آزمون و در پوش آن مطابق زیر بند 5-3-2-1-4-

همراه با وسایل زیر استفاده کنید :

5-3-4-1-2- ثبات (های) آزمون - مطابق با زیر بند 3-3 با دوازده کانال ورودی که

هر کدام به یک سیم ترموکوپل و حس کننده ، مطابق با زیر بند 3-6 متصل هستند .

5-3-4-1-3- ظروف موادآلوده دور ریختنی (زیر بند 2-20 از استاندارد ملی شماره

4583 را ببینید) که توسط سازنده اتوکلاو ، تعیین ، طراحی و یا تهیه میشود .

5-3-4-1-4- ظروف کشت ، شامل پتری دیشه‌های پلاستیکی ، با اندازه نامی 90 میلی متر ، حاوی 1 ± 19 میلی لیتر ژل آگار ، غلظت ژل آگار باید 12 تا 13 گرم آگار در یک لیتر آب باشد و با اضافه کردن پودر آگار به آب شیر و گرم کردن آن تا دمای بین 100°C و 126°C (تا زمان حل شدن پودر) تهیه شود . ژل آگار باید قبل از اضافه شدن به پتری دیش ، تا دمای کمتر از 80°C ، خنک شود .
5-3-4-1-5- بار شامل :

الف - تعداد کافی ظروف مواد آلوده دور ریختنی (که توسط سازنده معین میشود) برای پرکردن فضای مفید محفظه ، که هر یک حاوی تعدادی ظرف کشت (5-3-4-1-4) است که بر روی هم قرار میگیرند .

ب - ظرف آزمون و در آن (5-3-4-1-4)

5-3-4-2- آماده سازی برای آزمون

5-3-4-2-1- حس کننده‌های دما را به ترتیب زیر ، قرار دهید :

الف - یکی در محل تخلیه (یا تهویه) محفظه ، در فاصله حداکثر 100 میلی متری محل اتصال آن به محفظه

ب - یکی در فضای آزاد محفظه

ج - داخل هر یک از ظروف مواد آلوده دور ریختنی ، داخل ظروف کشت ، زیر ژل آگار به ترتیب زیر :

1- یکی در مرکز هندسی ظرف مواد آلوده دور ریختنی

2- یکی در ظرف کشت در فاصله یک سوم از انتهای ستون

3- یکی در ظرف کشت در فاصله یک سوم از بالای ستون

4- یکی در فضای بین ته ظرف و محتویات آن

د - یکی در ظرف آزمون (5-3-4-2-1-4) که به صورت عمودی و در فاصله 20 میلی

متری تا 40 میلی متری ته ظرف قرار میگیرد . حس کننده نباید با هیچ سطحی تماس داشته و باید در مایع شناور باشد .

ه - یکی در فاصله حداکثر 10 میلی متری از ته محفظه (نباید با ته محفظه تماس پیدا کند) .

حس کننده بند " د " را با استفاده از در پوش یا پوش مخصوص داخل بطری کنید یا آن را در فاصله بین گلولی رزوه شده و در پوش پلاستیکی قرار دهید .

طبق دستور العمل‌های سازندگان ، ظرف (های) مخصوص مواد آلوده دور ریختنی (5-3-4-1-4-3-)

3-4-1-3- راکه حاوی ظروف کشت (5-3-4-1-4-3-4) هستند داخل اتوکلاو روی

نگهدارنده بار قرار دهید .

ظرف یا ظروف آزمون را با در آنها (5-3-4-1-4) روی یک نگهدارنده بار و در پایینترین سطح ممکن محفظه در مجاورت یک ظرف مواد آلوده دور ریختنی یا داخل آن قرار دهید .

در صورت نصب پروب دمای بار ، آنرا طبق دستور العمل سازنده برای ایمن سازی ، قرار دهید .

5-3-4-2-2- کنترل کننده را طوری تنظیم کنید که به مدت ده دقیقه ، دمای سترون بین 130°C و 126°C را ایجاد کند . در صورت عدم دسترسی به این محدوده دما ، نزدیکترین دمای ایجاد شده به دمای مذکور را انتخاب کنید .

5-3-4-3-2- مکانیسم هم قفلی حرارتی در را متناسب با یک بطری با حجم 500 میلی لیتر که حاوی 40 میلی لیتر آب است ، تنظیم کنید .

5-3-4-3- روش آزمون

طبق دستور العمل سازنده برای ایمن سازی اتوکلاو را بکار اندازید . طی هر مرحله از دوره کاری :

الف - دماهای ثبت شده توسط ثبات آزمون را بررسی کنید .

ب - مقادیر خوانده شده توسط وسایل اتوکلاو را یادداشت و بررسی کنید .

ج - موارد زیر را مستقل از کنترل کننده اتوکلاو ، اندازهگیری و یادداشت کنید :

1- مدت زمان نگاهداری

2- مدت زمان تعادل

3- زمان دوره کاری

در پایان دوره کاری و هنگامی که مکانیسم قفل کننده در آزاد میشود ، اگر دمای ثبت

شده توسط حس کننده آزمون مطابق با قسمت " د " زیر بند 5-3-4-2-1 از 80°C

بیشتر نشده و دمای ثبت شده توسط حس کننده آزمون قسمت " ه " زیر بند 5-3-4-2-

1-2 نیز از 95°C بیشتر نشود . اتوکلاو را باز کرده و بار را خارج کنید . در صورت

لزوم ، باز کردن در را تا زمان رسیدن به دماهای مذکور ، به تعویق اندازید .

اگر دمای ظروف آزمون هنگام آزاد شدن مکانیسم قفل کننده در ، از 80°C بیشتر شود ،

آن دما را یادداشت کنید .

5-4- سترون کردن تجهیزات و ظروف شیشه‌ای

5-4-1- کلیات

در این بند ، دو آزمون (الف و ب) شرح داده میشوند . اگر محفظه اتوکلاو از نظر شکل

یا اندازه یا بار استاندارد ، برای انجام آزمون " الف " مناسب نباشد ، نیازی به انجام آن

نیست . در این صورت آزمون " ب " باید انجام شود .

این آزمونها ، کارآیی اتوکلاو را هنگام فرآیند سترون کردن بار ، با توجه به موارد زیر ، مورد ارزیابی قرار میدهند :

الف - توانایی دستیابی سریع به دمای مورد نظر در بار

ب - توانایی حفظ دمای مورد نظر برای مدت معین ، در بار

ج - زمان کل برای تکمیل یک دوره کاری

د - توانایی خشک کردن بار

5-4-2- سترون کردن تجهیزات و ظروف شیشه‌ای ، آزمون الف

5-4-2-1- دستگاه و مواد مورد نیاز

5-4-2-1-1- ثبات (های) آزمون - طبق زیر بند 3-3 با پنج کانال ورودی که هر

کدام به یک سیم ترموکوپل و حس کننده طبق زیر بند 3-6 وصل میشوند .

5-4-2-1-2- دو جعبه که برای ظروف مواد آلوده دور ریختنی در نظر گرفته شده‌اند

(زیر بند 5-3-2-1-2 را ببینید) .

5-4-2-3-1-3- بطریها (زیر بند 5-3-2-3-1-3 را ببینید)

5-4-2-4-1-4- بار ، شامل جعبه هایی (5-4-2-4-1-2) پر از بطریهای تمیز ، خشک و

بدون در (5-4-2-4-1-3) که بدون هیچ ترتیب خاص قرار گرفته‌اند (بطوری که حداقل

550 بطری مورد استفاده قرار گیرد) .

5-4-2-2- آماده سازی برای آزمون

5-4-2-2-1- حس کننده دما را به ترتیب زیر قرار دهید :

الف - یکی در محل تخلیه (یا تهویه) محفظه ، در فاصله حداکثر 100 میلیمتری از محل

اتصال آن به محفظه

ب - یکی در فضای آزاد محفظه

ج - یکی داخل بطری واژگون شده (5-4-2-4-1-3) که در وسط پائینترین سطح هر جعبه

(5-4-2-4-1-2) قرار میگیرد .

د - یکی داخل محفظه و در فاصله حداکثر 10 میلیمتری از ته آن (نباید با ته محفظه

تماس داشته باشد) .

یادآوری : حس کننده بند " د " برای اندازه‌گیری دمای مایع موجود در محفظه در پایان

دوره کاری ، مورد استفاده قرار میگیرد .

اطمینان حاصل کنید که حس کننده های دما در حالت شناور بوده و باهیچ سطحی در

تماس نیستند . دو جعبه حاوی بطریها (زیر بند 5-4-2-4-1-4 را ببینید) را در محفظه

اتوکلاو ، روی نگهدارنده (های) بار (یکی در وسط نیمه بالایی و دیگری در وسط نیمه

پایینی) قرار دهید .

در صورت نصب پروب دمای بار ، آن را روی پایه خود یا روی یک نگهدارنده بار قرار دهید .

5-4-2-2-2- کنترل کننده را طوری تنظیم کنید که به مدت 10 دقیقه ، دمای سترون بین 126°C و 129°C را ایجاد کند . در صورت عدم دسترسی به دمای مذکور ، نزدیکترین دما را انتخاب کنید .

5-4-2-3- روش آزمون

اتوکلاو را مطابق با دستور العملهای سازنده ، برای سترون کردن تجهیزات و ظروف شیشه‌ای ، بکار اندازید .

طی هر مرحله دوره کاری :

الف - دمای ثبت شده توسط ثبات آزمون را بررسی نمایید .

ب - مقادیر نشان داده شده توسط سنجهای اتوکلاو را بررسی کنید .

ج - موارد زیر را مستقل از کنترل کننده اتوکلاو ، اندازه‌گیری و یادداشت کنید :

1- مدت زمان نگهداری

2- زمان دوره کاری

وضعیت ظاهری بطریها و سطوح داخلی جعبهها را بازرسی نموده و مقدار آب حاصل از سرد شدن بخار را یادداشت کنید .

5-4-3- سترون کردن تجهیزات و ظروف شیشه‌ای ، آزمون " ب "

5-4-3-1- وسایل و مواد مورد نیاز

5-4-3-1- کلیات - از وسایل مندرج در زیر بند 5-4-2-1 و 5-4-2-3 همراه با وسایل زیر استفاده کنید :

5-4-3-2- بار - شامل تعداد کافی ظروف بار (5-4-3-1-2) برای پرکردن فضای

مفید محفظه ، هریک شامل تعدادی (که توسط سازنده مشخص میشود) بطری تمیز ، خشک و فاقد در (5-4-2-3-1) که بدون هیچ ترتیب خاصی ، قرار گرفته‌اند .

5-4-3-2- آماده سازی برای آزمون

5-4-3-2-1- حس کننده‌های دما را به ترتیب زیر قرار دهید :

الف - یکی در محل تخلیه (یا تهویه) محفظه ، در فاصله حداکثر 100 میلیمتر از نقطه اتصال آن با محفظه

ب - یکی در فضای آزاد محفظه

ج - یکی در داخل بطری واژگون شده (5-4-2-3-1) که در صورت استفاده از یک یا

دو ظرف بار ، در پایینترین سطح هر ظرف بار ، (5-4-3-1-2) قرار میگیرد . در

صورت استفاده از بیش از دو ظرف بار ، دو ظرفی را که کندتر از بقیه به دمای سترون میرسند ، انتخاب کنید .

د - یکی در محفظه ، در فاصله 10 میلی متری از ته محفظه (نباید با ته آن تماس پیدا کند) .

یادآوری 1: به منظور انتخاب محل برای ظروف بار مطابق با بند " ج " انجام آزمونهای مقدماتی ممکن است ضروری باشد .

یادآوری 2: حس کنندههای " د " برای اندازهگیری دمای مایع درون محفظه ، در پایان دوره کاری بکار میروند .

اطمینان حاصل کنید که حس کنندهها به صورت شناور بوده و با هیچ سطحی در تماس نیستند .

ظروف بار ، شامل بطریها (زیر بند 5-4-3-1-3) را داخل محفظه اتوکلاو روی

نگهدارنده (های) بار ، مطابق با دستورالعملهای سازنده ، قرار دهید .

در صورت نصب پروب دمای بار ، آن را روی پایه خود یا روی یک نگهدارنده بار قرار دهید .

5-4-3-2-2-2- کنترل کننده را طوری تنظیم کنید که به مدت 10 دقیقه ، دمای سترون

بین 126°C و 129°C را ایجاد کند . در صورت عدم دسترسی به دمای مذکور ،

نزدیکترین دما را انتخاب کنید .

5-4-3-3- روش آزمون

اتوکلاو را مطابق با دستور سازنده برای سترون کردن تجهیزات و ظروف شیشههای بکار اندازید .

طی هر مرحله دوره کاری :

الف - دماهای ثبت شده توسط ثبات آزمون را بررسی کنید .

ب - مقادیر نشان داده شده توسط سنجهای اتوکلاو را بررسی و یادداشت کنید .

ج- موارد زیر را مستقل از کنترل کننده اتوکلاو ، اندازه گیری و یادداشت کنید .

1- مدت زمان نگهداری

2- زمان دوره کاری

وضعیت ظاهری ظروف شیشههای و سطوح داخلی ظروف بار را بارزسی و میزان آب حاصل را از سرد شدن بخار را یادداشت کنید .

پیوست الف

تقسیم بندی میکروبها بر پایه صدمات ناشی از آنها

به تجربه ثابت شده است که تعدادی از میکروبها که در آزمایشگاهها با آنها سر و کار داریم بیشتر از بقیه باعث آلودگی کارکنان آزمایشگاهها میگردند .

چندین تقسیم بندی از این نظر پیشنهاد شده است ولی تقسیم بندی که از طرف سازمان بهداشت جهانی پیشنهاد شده است بیشتر عملی میباشد . در این تقسیم بندی چهار گروه خطرناک⁸ وجود دارد .

گروه (1):

میکروارگانيسمهای این دسته خطرات کمی برای فردی که در آزمایشگاه کار میکند دارد و همچنین کسانی که در اجتماع زندگی میکنند چندان در معرض خطر نیستند . این دسته از میکروارگانيسمها تولید امراض زیادی برای انسان نمیکند مانند باکتریهای موجود در بقایای مواد غذایی ، کپکها و مخمرها .

گروه (2):

این دسته از میکروارگانيسمها اغلب احتمال خطر کمی برای کارکنان آزمایشگاه و یک حد محدود برای اجتماع دارند . این گروه از میکروارگانيسمها بیماریهای جدی برای انسان تولید میکنند ، لیکن خطر جدی ندارند . دارو درمانی در این گروه موثر است و خطر گسترش در این دسته از میکروبها در اجتماع زیاد نیست . از میکروارگانيسمهای این گروه میتوان استافیلوگوک ، استرپتوکوک ، آنتروباکتریاسه (به جز سالمونلاتایفی)

کلسترویدیومها و بیبریوها ، آدنوویروسها ، پلیویروسها ، کوکساکسی ویروس ، ویروس هپاتیت بلاستومیسیس ، توکسوپلازما و لیشمانیا را نام برد .

گروه (3):

این گروه شامل میکروارگانيسم هایی میشود که خطر زیادی برای کارکنان آزمایشگاه و احتمال خطر کمتری برای اجتماع دارند . میکروارگانيسمهای این گروه بطور سریع از یک فرد به فرد دیگر منتقل نمیشود . از طرف دیگر دارو درمانی و واکسن برای جلوگیری از گسترش این دسته موثر است . میکروارگانيسمهای این گروه شامل بروسلا ، باسیل توبرکولوز ، سالمونلا تایفی ، فرانسیلا ، تعدادی از آربوویروسها LCM و ویروس ، ریکتزیا ، کلامیدیا ، هیستوپلازما و کوکسیدوئیدها میباشد .

گروه (4):

تمام ویروسها در این گروه قرار دارند که اغلب خطر زیادی برای کارکنان آزمایشگاه و اجتماع دارند . این گروه بیماریهای جدی تولید کرده و از فردی به فرد دیگر منتقل میشوند مانند ویروس آبله ، ویروسهای تب هموراژیک شامل Marburg ، lassa و Ebola و سایر ویروسهای آنسفالیت و آربوویروسها ، در حال حاضر واکسن جلوگیری از سرایت ویروس هپاتیت B مورد استفاده قرار میگیرد .

1- میکروارگانیسیمهای خطرناک به ارگانیسیمهایی اطلاق میشود که فهرست آنها در پیوست " الف " آمده است .

2- 1 بار = 10^5 نیوتن بر متر مربع = 10^5 پاسکال . فشارهای مذکور در فشارهای جو اندازهگیری شده و مطلق نیستند .

3- 1 بار = 10^5 نیوتن بر متر مربع = 10^5 پاسکال . فشارهای مذکور در فشارهای جو اندازهگیری شده و مطلق نیستند .

interlock-4

5- مطابق با استاندارد BS 5928

6- مطابق با استاندارد DIN 168-1

7- Bile – salt / agar (MacConkey Agar)

8- Risk groups

ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

ISIRI NUMBER

4586

Autoclaves for sterilization in laboratories methods of test for

function and performance

1st Edition